

М. О. Озерчук,

Університет банківської справи Національного банку України, м. Київ

ВПЛИВ ПРОБЛЕМНИХ АКТИВІВ НА ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

У посткризовий період головною проблемою залишається покращення структури банківських балансів, зменшення частки проблемних кредитів та проблемних активів у цілому, що дозволить покращити результати своєї діяльності, підвищити довіру населення до банківських структур та дасть змогу відновити кредитування реального сектору економіки. Щоб не допустити подальшого зростання частки проблемних активів (токсичних), що може призвести до великих збитків, необхідно вжити заходів щодо очищення балансів від них. Сьогодні важливе практичне значення має розробка сучасних підходів до трансформації банківської системи в напрямку вдосконалення організації управління проблемними активами на основі системи організаційно-правових і адміністративних заходів. Одним із методів “реанімації” банківського сектору є створення так званих перехідних банків, брідж-банків.

В умовах посткризового розвитку України особливо актуальним є питання оздоровлення банківського сектору, зокрема відновлення його ліквідності. Оскільки високий рівень проблемних активів створює для банків серйозні труднощі:

- по-перше, недоотримання доходів знижує ефективність діяльності;
- по-друге, порушення планових термінів повернення розміщених активів погіршує ліквідність фінансової установи та вимагає залучення додаткових ресурсів;
- по-третє, трудовитрати і фінансові витрати на судові процедури і формування резервів, а також збитки, що виникають внаслідок неповернення кредитів, зменшують регулятивний капітал банку.

Тому подолання тенденції до накопичення проблемних активів, а отже, й ризику масової неплатоспроможності банків – необхідна умова відновлення економічного зростання в країні.

Як відомо, оздоровлення банківського балансу можливе:

- на мікрорівні: шляхом реструктуризації проблемної заборгованості;
- на макрорівні: шляхом переведення проблемних активів у спеціально створену організацію.

Викуп проблемних банківських активів можна здійснювати або через механізм брідж-банку (американська модель), або “госпітального банку” (німецька модель).

Брідж-банк – це тимчасова фінансова установа створена з метою утримання працюючих (непроблемних, нетоксичних) активів та зобов’язань проблемного банку, тобто основне призначення “брідж-банку” полягає у “пом’якшенні” наслідків банкрутства проблемного банку шляхом

забезпечення процесу обслуговування клієнтів такого банку за рахунок продажу (переведення) до “бідж-банку” працюючих активів і застрахованих зобов’язань та зменшення навантаження на систему гарантування вкладів на певний період до моменту їх продажу інвесторам. Проте цю операцію не варто застосовувати лише з метою “затягування часу” і давати можливість нежиттєздатному банку продовжувати діяльність протягом тривалого періоду, оскільки такий банк може втратити свою ринкову вартість унаслідок масового відпливу вкладів.

Таким чином, метою створення “бідж-банку” є: забезпечення безперервності здійснення банківських операцій шляхом передачі йому активів та зобов’язань нежиттєздатного банку на період до прийняття остаточного рішення з урегулювання не платоспроможності останнього.

До недоліки створення бідж-банку відносять: потенційно великі витрати системи депозитного страхування, можливість зловживання при виборі форми і ціни продажу активів, великі терміни повернення незастрахованих зобов’язань. Слід зазначити, що доцільно створювати такі банки за умови, якщо витрати, пов’язані з їх організацією і функціонуванням, не перевищують витрат з ліквідації банків-банкрутів.

Термін “госпітальний банк” застосовується для позначення фінансового інституту, створеного з метою переведення до нього проблемних активів.

Основна мета функціонування таких банків полягає в тому, що проблемні (токсичні) активи замість того, щоб ліквідуватися у авральному порядку й за будь-якими цінами, можуть бути реструктуризовані у спеціальній установі, яка має відповідні фінансові можливості, а отже, може спокійно “дочекатися” закінчення кризи та після відновлення платоспроможності боржників повернути такі активи на ринок за прийнятною ринковою ціною.

Така компанія може бути створена як за рахунок державних коштів, так і з участю приватного капіталу. Досвід багатьох країн свідчить, що такі компанії часто створюються державою. Втім, у більшості випадків практики не радять центральним банкам брати участь у створенні цих організацій, оскільки це відволікає їх від виконання основної функції – забезпечення цінової стабільності, а також може надмірно обтяжити їх баланси проблемними активами комерційних банків.

Таким чином, у випадку виникнення системної банківської кризи, а також масових випадків локальних банківських криз, які характеризуються високим рівнем проблемної заборгованості кредиторів перед банками, доцільним вбачається виведення “поганих” активів з банків та проведення трансформаційних змін щодо створення спеціальної установи. Це сприятиме оздоровленню балансу та дасть змогу позбавити банк від тягаря.

Огерчук, М.О. Вплив проблемних активів на трансформаційні процеси в банківській системі України [Текст] / М.О. Огерчук // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (24-25 травня 2012 р.). – Суми: УАБС НБУ, 2012. - С. 141-143.